

07.12.2010

VALTION IT-JOHTORYHMÄ

Aika **25.11.2010 klo 14.00-16.00**
Paikka VM, Alekski 36 A, nh. Alekski ja Tera

Osallistujat:

Turunen Juhani	alivaltiosihteeri	valtiovarainministeriö	puheenjohtaja
Aho Matti	osastopäällikkö	maa- ja metsätalousministeriö	jäsen
Hiironniemi Silja	ylijohtaja	valtiovarainministeriö	jäsen
Koski Jaana	hallintoylijohtaja	sosiaali- ja terveysministeriö	jäsen
Mattlin Håkan	ylijohtaja	opetus- ja kulttuuriministeriö	jäsen
Maunu Tarmo	tietohallintojohtaja	ympäristöministeriö	sijainen
Siponen Aki	tietohallintojohtaja	puolustusministeriö	jäsen
Vilavaara Auni-Marja	osastopäällikkö	valtioneuvoston kanslia	jäsen
Viljanen Ritva	kansliapäällikkö	sisäasiainministeriö	jäsen
Porttikivi Raimo	tietohallintojohtaja	työ- ja elinkeinoministeriö	sijainen
Benson Yrjö	valtion IT-johtaja	valtiovarainministeriö	sihteeri
Viitala Marja-Leena	projektisihteeri	valtiovarainministeriö	sihteeri

Asiantuntijat:

Hamberg Max	neuvotteleva virkamies	valtiovarainministeriö
Nyström Tomas	teknologiajohtaja	Accenture

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja kävi asialistan läpi.

2 Edellisen pöytäkirjan (27.10.2010) hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3 Open source, Tomas Nyström, Accenture

Tomas Nyström kertoi avoimen lähdekoodin käyttöön liittyvistä näkökulmista.

Avoin lähdekoodi on kokonaisuus, joka koostuu eri osista:

- yhteisöllistä (yhteisön käynnistäminen voi olla vaikeaa)
- keskittyy yleensä hyvin tunnettuihin ongelma-alueisiin
- innovaation lähde (ratkaisee ongelmia innovatiivisesti)
- jakelumalli (myy itse itseään)
- liiketoimintamalli
- realistinen vaihtoehto suljetulle lähdekoodille alueilla, joilla se toimii.

Syy avoimen lähdekoodin käyttöön on usein se, että se on laadultaan parempaa; ei pelkästään edullista.

Avoimesta lähdekoodista on aina olemassa ilmainen projekti, mutta itse tuote (ylläpito) maksaa; softa ei maksa. Avointa lähdekoodia tulisi ostajana käsitellä samoin kuin suljettujakin.

Avoimeen lähdekoodiin siirtymiseen vaikuttavat mm. kustannusten alentamishalut ja vanhojen lisenssien uusimispaineet.

Suurin osa pilvipalveluista on tehty avoimella lähdekoodilla.

Valtionhallinnossa on mahdollista muodostaa yhteisö, eli voidaan teettää ohjelmistoja ja jakaa niitä keskenään. Valtiolla voisi olla oma avoimen lähdekoodin malli.

Keskustelussa nousi esille seuraavia näkökulmia:

- Miten tietoturvakysymykset?
- > Avoin lähdekoodi takaa aivan samat asiat kuin suljettukin niin kauan kun hankitaan tuettu versio.
- Perustamiskustannukset lisenssikustannusten lisäksi.
- Jos virastolla on nyt päättymässä lisenssi, miten toimitaan käytännössä?
- > Muistettava, ettei täysin yhteensopivia tuotteita aina ole, eikä siirtyminen aina kannata (jos tulee esim. suuria henkilöstön koulutuskustannuksia).
- OM:ssä on käytössä open source.
- Miten hoidetaan kilpailutus, jotta sekä avoimet että suljetut pääsevät mukaan.
- > Kilpailussa ei oteta kantaa avoimuuteen koodin osalta, tulee painottaa tuen olemassaoloa ja jättää kenttä auki avoimen ja suljetun lähdekoodin kilpailulle.
- Miten saadaan ihmiset miettimään avointa lähdekoodia oikeana vaihtoehtona?
- > Esim. Britanniassa on käytössä pakkomalli: aina pitää tarjota avointa lähdekoodia, jos ei tarjoa, pitää selittää miksi. Tämä malli ei välttämättä toimi, vaan itse toiminnan pitää kannattaa. Avoimen lähdekoodin softan hankkimista tulee helpottaa (perusohjeita ja sääntöjä tulee olla)
- Suomi on avoimen lähdekoodin mallimaa, mutta julkinen sektori laahaa perässä (tahtotila on kova, mutta ei ole konkretisoitunut)
- Yritys-Suomen kaksi tulevaa palvelukokonaisuutta toteutetaan avoimen lähdekoodin avulla.
- EU on iso avoimen lähdekoodin tehdas, ja siellä on käytössä avoimen lähdekoodin lisenssi, jota voisi käyttää myös Suomessa.

Puheenjohtaja kiitti esityksestä.

4 Ohjelmistolisenssien hallinta, Max Hamberg

Max Hamberg kertoi ohjelmistolisenssien hallintaan liittyvistä näkökohdista. Hambergin mukaan mukana on tekninen, juridinen ja taloudellinen näkemys asiaan.

Valtiolla on valtava lisenssimassa, ja tällä hetkellä jokainen virasto hoitaa lisenssiasioita omista lähtökohdistaan. Edelliseen esitykseen liittyen on myös muistettava avoimen lähdekoodin mahdollisuus strategisena välineenä; se on aito vaihtoehto markkinoilla ja vaikuttaa markkinoiden dynamiikkaan.

Tiettyyn organisaatioon hankittua lisenssiä voi olla vaikea siirtää toiseen organisaatioon, joten jokaiseen organisaatioon hankitaan varmuuden vuoksi helposti hieman liikaa lisenssejä. Laillisuuden valvominen on vaikeaa. Päädytään helppoihin ratkaisuihin, jotka ovat kokonaisuuden kannalta kalliita.

Valtion yhteinen viestintäratkaisu –kilpailutus on kesken tällä hetkellä. On mahdollista, että ohjelmistotoimittajat ryhtyvät aktiivisesti myymään virastoille ohjelmistojensa ylläpitosopimuksia Viestintäratkaisun varjolla mutta Viestintäratkaisu ei edellytä ylläpitosopimuksia.

Ehdotukset:

1) Hallitaan riskiä kasvavista ohjelmistokustannuksista

- virastojen informointi aiheeseen liittyen, mm. että ylläpitosopimukset eivät ole ainoa mahdollisuus
- Valtion IT-palvelukeskukseen (VIP) perustetaan toiminto, joka konsultoi ohjelmistolisenssiasioissa
- tuoteistetaan avoimen lähdekoodin toimisto-ohjelmistovaihtoehto VIPin tarjontaan (esim. linkki VIPin sivuille).

2) Ryhdytään optimoimaan ohjelmistokustannuksia

- pidemmällä aikajänteellä valtion yleiset ohjelmistolisenssit siirretään VIP:lle, joka ottaa ne hallittavakseen.

Keskustelussa nousi esille seuraavia näkökulmia:

- Vuonna 2007 VM jakoi valtionhallintoon ja kunnille OM:n käyttöönotettavan open office –sovelluksen.
- Palvelun pitää tulla viraston käyttöön siten, että esim. tietoturva on kunnossa.
- Avoimen lähdekoodin toimisto-ohjelmistoa ei ryhdytä jakamaan pelkkää linkkiä käyttäen vaan se tuoteistetaan vaihtoehdoksi työasemaratkaisuihin ja käyttöön otetaan hallitusti.
- Ohjelmistotuotteiden ylläpito ostetaan usein automaattisesti, vaikka se ei aina ole tarpeen.
- Tässä asiassa on otettava huomioon, mitä tekevät TUVE-organisaatiot ja mitä muut. Lisenssien hallinta voi hyvin olla yhteistä koko valtiolle.
- Valtionhallinnossa tarvitaan lisenssiasiantuntemusta, joka voitaisiin koordinoita VIPistä.
- Nämä ovat kannatettavia ehdotuksia.
- Kuinka tämä asia on tiedostettu hallinnossa?
- > VIP ohjeistaa organisaatioita sitä mukaan, kun niiden yleiset ohjelmistosopimukset päättyvät.
- Voitaisiin hyödyntää tässä VIPiä ja Hanselia yhdessä.
- Loppuvaiheessa lisenssit siirtyvät VIPin taseeseen, jolloin ne voidaan siirtää virastosta toiseen tarpeen mukaan.
- Myös arvioinnissa pitäisi ohjeistaa lisenssien ostamisessa, isoissa hankinnoissa sopimukset tulisi tarkistaa keskushallinnossa tai VIPissä.

Puheenjohtaja kiitti esityksestä ja totesi, että tämä asia tulee viedä Valtion IT-koordinaatioryhmän kokoukseen.

5 Keskustelu JulkICT-strategiasta, Yrjö Benson

Yrjö Benson kertoi, että tällä hetkellä voimassa olevasta valtion IT-strategiasta ja kuntien IT-strategiasta ollaan muodostamassa yksi julkisen hallinnon ICT-strategia.

Keskustelussa nousi esille seuraavia näkökulmia:

- Esimerkiksi hankintojen teko; valtio on suuri toimija, on hyvä tehdä linjauksia siinä, myös sähköisessä asiointissa voitaisiin tehdä linjauksia.

- Kansalaisnäkökulma (asiakkuus); ei lähdetä järjestelmistä liikkeelle, vaan mikä on julkisen hallinnon rooli.
- On erityyppisiä asioita, jotka vaikuttavat toisiinsa: puhdas ICT, organisointi, hallinnon kehittäminen, markkinat ja yleiset hallintopoliittiset periaatteet.
- Tehdään vain yksi tietohallintostrategia.
- Asioita pitäisi katsoa enemmän käyttäjälähtöisesti.
- Tietoturvallisuus ja yhteensopivuus; julkinen hallinto on palvelujen tekemisessä jälkijunassa, tulee vaatia standardeja avoimissa rajapinnoissa, myös turvallisuudessa tarvitaan uutta ajattelua, jokainen palvelu suojataan itsenäisesti, jotta voi toimia missä tahansa ympäristössä, turvallisuus oltava jokaisessa palvelussa sisällä.
- Työkulttuurin muutos; paperiton toiminta, ajasta ja paikasta riippumaton työ.
- Toivotaan, ettei strategiaa kirjoitettaisi ainoastaan VM:ssä, vaan mukana olisi useampia eri toimijoita.
- Strategian tekemiseen tulee osallistua ne, jotka ovat sitä toteuttamassa.
- Kansalaisilla ja yrityksillä tulisi olla suurempi osallisuus julkiseen hallintoon
- Keväällä on tulossa uusi hallitus ja uusi hallitusohjelma, jotka on otettava huomioon.

Puheenjohtaja kiitti esityksestä. Myös kuntasektorin kanssa on käytävä samanlainen keskustelu tulevasta JulkICT-strategiasta. Puheenjohtaja toivoi strategian teossa laaja-alaista valmistelua ja nopeampaa aikataulua.

6 Muut asiat

Puheenjohtajan toivoi, että johtoryhmän jäseneksi otettaisiin myös Valtiokonttorin johtaja Timo Laitinen. Nykyisen johtoryhmän toiminta päättyy vuoden lopussa, ja johtoryhmän jatkoon palataan myöhemmin.

Puheenjohtaja päätti kokouksen.